

Vuoden 1997 kesäkuussa hallitus antoi eduskunnalle esityksensä nykyisen rikoslain 20. luvun (siveellisyysrikokset) muuttamiseksi. Seksuaalirikoksia käsittelevät pykälät muuttuivat radikaalisti. Kuitenkin vain yksi näistä muutoksista seuloutui esimerkiksi Aamulehden sivulle eli se, että raiskauspykälä koskee kumpaakin sukupuolta eikä katso seksuaalista suuntautuneisuutta. (Kun raiskaus aiemmin määriteltiin yhdyntään pakottamisena, ymmärretään uudessa lakiehdotuksessa raiskaus seksuaalisuuteen pakottamiseksi. Siten myös mies voi olla raiskauksen uhri, nainenkin voi tehdä seksuaalista väkivaltaa toiselle naiselle ja mies miehelle.)

• • •

Lakiehdotus ei juuri herättänyt keskustelua tiedotusvälineissä ennen kuin jälkiviisaasti lokakuun lopulla. Rovaniemen hovioikeuden päätös lieventää kälynsä suunnitelmallisesti raiskanneen miehen 2,5 vuoden vankeustuomion ehdolliseksi rangaistukseksi kuohutti mediaa ja viritti keskustelun raiskauksista annetuista liian alhaisista tuomioista.

Raiskaus pykälässä

Tässä yhteydessä Aamulehtikin heräsi. Jotakuinkin samaa marssijärjestystä toteutti myös Helsingin Sanomat.

AL (31.10.1997) muistutti jutussaan kansanedustajien voivan juuri nyt vaikuttaa lakiehdotuksen rangaistusten muotoiluun. Lehden kirjoituksissa otettiin selkeästi kantaa siihen, ettei kansan oikeustaju vastaa lain kirjainta ja todetaan raiskauksen olevan törkeä rikos. Tästä oltiin yksimielisiä niin päätoimittajan palstalla, yleisönosaston kirjoituksissa kuin järjestöjen tai lainsäätäjien edustajien haastatteluissa.

• • •

Mutta se, mikä jäi täysin käsittelemättä, on näytön ongelma.

Kaikissa seksuaalirikoksissa näyttö on vaikea kysymys. Uhrilla pitää olla esittää jotakin todisteita siitä, että rikos on ylipäättänsä tapahtunut. Hänen on osoitettava vastustaneensa tapahtumaa, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että uhrin on saatava jokin vamma. Uuden lakiesityksen puitteissa tulkinnallisuuden määrä kasvaa. Sekä seksuaalirikoksiksi katsottavien tekojen piiri laajenee, tekijöiden piiri laajenee ja myös rangaistusasteikko laajenee kolmiportaiseksi, joista vain yksi katsotaan törkeäksi raiskaukseksi. Näytön ongelmat moninkertaistuvat (kuinka osoittaa esim. pakottaminen

suuseksiin).

Siksi tiedotusvälineissä olisi pitänyt keskustella kriittisesti raiskauksen ja suuseksiin pakottamisen määrittelystä, mitkä ovat lieventäviä asianhaaroja, mitä seksuaalinen väkivalta on, mitkä ovat sen uudet, sukupuolineutraalit muodot jne.

• • •

Kaikki olisi ollut toimittajien luettavissa jo kesäkuussa lakiehdotuksesta ja siihen liittyneistä asiakirjoista.

Rovaniemen hovioikeutta voikin siis 'kiittää' töppäyksestään ja erityisesti päätösasiakirjojen huonosta muotoilusta, jossa nimettiin yhdeksi lieventäväksi asianhaaraksi aktin lyhytkestoisuus, sillä vasta sen jälkeen raiskauksen ongelmatiikka ja suomalaisen rangaistuskäytännön tuomioiden lempeys nousi julkiseen keskusteluun.

Muuten: Aamulehdessä (29.10.1997), jossa käsiteltiin edellä mainittua ehdollista tuomiota, kerrottiin myös toisesta tuomioistuimen päätöksestä. Asetelma saattoi toimia monen lukijan päässä kriittisenä kannanottona raiskauskysymykseen. Nainen oli huijannut 1,4 miljoonaa markkaa kolmelta eri mieheltä ja sai 1 v. 8 kk ehdottoman vankeusrangaistuksen. Lempeä lupaamalla – muttei antamalla – rahan lypsäminen on Suomessa rangaistavampaa kuin ruumiin rajojen väkivaltainen loukkaaminen raiskaamalla.

Suvi Ronkainen YTL, Tampereen yliopisto